COMPARATIVE ANALYSIS OF TRAINING OF ECONOMIC FIELD SPECIALISTS IN UKRAINE AND THE REPUBLIC OF POLAND

Zagorodnya Alla, PhD in Pedagogy, Associate Professor, Professor of the Professional Education and Educational Institution Management Department, Interregional Academy of Personnel, 2 Frometivska Str., 03039 Kyiv, Ukraine, z_alla@i.ua

The study considers the main approaches to the modeling of professional training of specialists of the economic branch in higher educational institutions of Ukraine and Poland. The property Information of socio-economic educational systems (emergence, uncertainty, dynamism, ability, active response) presented. The significance of the conditions (adequacy, completeness, flexibility, labor intensity) of the process of modeling educational systems determined. The features of the model of a specialist according to the Bologna process and UNESCO documents revealed. The main features of the model of professional training offered by Polish scientists determined. The significance of approaches (competence, holistic, activity, synergistic and methodological), brought by Ukrainian researchers in the training of specialists in the economic field, revealed. The approaches are proposed by Polish researchers on modeling professional training of specialists in the economic field (conceptual activity, values and target orientation, predictability and activity, personality-oriented, situational and optimization) highlighted. The stages of professional training of specialists of the economic field in higher educational institutions of Poland determined. General requirements for models of professional training of specialists from the point of view of Polish researchers are given. The general and distinctive principles (forecasting, gradualness, normalization, feedback, productivity, cultural analogy, self-development) determined in the process of pedagogical modeling according to the views of domestic and Polish researchers.

Keywords: model; modeling; Poland; professional training; specialists in the economic field; Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 28.03.2017

Прийнято до друку 25.05.2017

УДК 331.5

Наталія Євтушенко

ORCID iD 0000-0002-5835-2960

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри природничо-математичних дисциплін
та методики їх викладання,
Чернігівський інститут післядипломної педагогічної
освіти імені К. Д. Ушинського,
вул. Слобідська, 83, 14000 м. Чернігів, Україна
env_2006@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТИ ПОЛЬСЬКИХ УЧИТЕЛІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНИЙ ПЕРІОД

У запропонованій статті проаналізовано базові поняття, що розкривають сутність післядипломної освіти вчителів у Республіці Польща. Описуються обов'язки, кваліфікаційні вимоги, які висуваються до педагогів на сучасному етапі розвитку країни. Окреслюються можливості професійного становлення і вдосконалення польських учителів, основні види і форми їхньої освіти в післядипломний період. Автор акцентує увагу на важливості організації післядипломної освіти педагогів як однієї з ланок неперервної освіти фахівців, яка здійснює значний вплив на процеси модернізації в освітній галузі.

Ключові слова: вчитель; знання; кваліфікація; компетентність; освіта; післядипломне навчання вчителів у Республіці Польща.

Вступ. Зміни в сучасній освіті Республіки Польща нерозривно пов'язуються зі змінами в підходах до розуміння сутності вчительської професії. Особливе значення надається професійному розвитку педагога, що ототожнюється зі спеціально спланованою та організованою неперервною освітою,

удосконаленням професійної компетентності й кваліфікації, всебічним розвитком особистості педагога. Цей процес починається від прийняття особистістю рішення про вибір професії і триває протягом усього життя. Головним завданням при такому підході є «виховання людини нового типу, що

характеризується творчим і динамічним ставленням до життя і культури; людини, яка здатна до самовдосконалення, зміни умов життя і поліпшення їх для блага суспільства» (Pólturzycki J., 2004).

Саме освіта в післядипломний період забезпечує потреби польських учителів у якісному підвищенні (або набутті нових) компетентностей і кваліфікацій, вдосконаленні професійного рівня, сприяє розвитку їхнього творчого потенціалу протягом усієї педагогічної діяльності. Завдяки післядипломній освіті реалізуються такі функції неперервної освіти: компенсаційна – отримання додаткової освіти, реноваційна – відновлення кваліфікації, реконструкційна – пробудження творчої активності (Куля Е., Пэнковска М., 2014).

Особливого значення набуває дослідження післядипломної педагогічної освіти у Республіці Польща як важливої складової неперервної освіти польських учителів. Аналіз її головних рис сприятиме модернізації педагогічної освіти України, яка наразі виступає фактором переходу до сталого людського розвитку (Ognevuyuk V., Sysoieva S., 2015), що є важливим пріоритетом для європейського вектору розвитку нашої держави.

Мета статті – проаналізувати базові поняття освіти вчителів у Республіці Польща в післядипломний період, що сприятиме використанню зарубіжного досвіду для трансформації змісту, форм і методів післядипломної освіти вчителів України.

Базові поняття післядипломної освіти вчителів у Республіці Польща. Протягом останніх трьох десятиліть освітня система Республіки Польща зазнала суттєвих змін. Зокрема, правові аспекти післядипломної освіти вдосконалено в ході двох ключових реформ, перша з яких розпочалася у 1989 році, а друга була реалізована протягом 1998-1999 років. За цей час завдяки розробленим і впровадженим механізмам стимулювання вчителів щодо підвищення власної кваліфікації, професійних навичок, пошуків діяльності та співробітництва з метою підвищення якості роботи школи значно зросла активність педагогів в отриманні післядипломної освіти (Kosiba G., 2012).

Концептуальні засади післядипломної освіти польських учителів, що дозволяють по праву оцінити ключову роль педагогів у розвитку суспільства, в цілому базуються на положеннях Конституції Республіки Польща (1997) та нормативно-правових актах, які регулюють освіту в країні: Закон «Про систему освіти» (з подальшими змінами) від 7 вересня 1991 року; Положення про введення реформи шкільної системи (з подальшими змінами) від 8 січня 1999 року; «Карта вчителя» (з подальшими змінами) від 26 січня 1982 року.

Післядипломна педагогічна освіта є однією зі складових неперервної освіти вчителів у Польщі. Сьогодні вона організовується за трьома напрямками: самоосвіта, внутрішньошкільна підготовка

і підготовка, яка здійснюється за межами навчального закладу – підвищення університетської освіти фахівців. Неперервна педагогічна освіта регулюється Розпорядженням міністра національної освіти від 11 січня 2012 року «Про неперервне навчання в позашкільних формах», у якому передбачено навчання дорослих, як у шкільних, так і в позашкільних закладах.

Післядипломну освіту вчителів організовують у вищих школах, центрах неперервного навчання, центрах практичного навчання і центрах перепідготовки та професійного вдосконалення. Освіта дорослих у державних школах фінансується державою. Позашкільні форми безперервної освіти передбачають післядипломне навчання, професійні кваліфікаційні курси, курси професійної майстерності, курси загальних компетентностей, інші курси, що дають можливість поповнення професійних знань, навичок і кваліфікацій, професійні семінари та професійні стажування, спеціалізовані стажування, професійна практика, кероване самонавчання. Неперервна освіта в позашкільних формах може здійснюватися державними й недержавними установами.

Інституціональні форми післядипломної освіти забезпечуються найбільш функціональними установами, що відповідають їхньому призначенню. До таких форм належать післядипломне навчання, курси підвищення кваліфікації та семінари, навчання широкого профілю для різних категорій учителів. Деякі з них, наприклад, післядипломне навчання та курси підвищення кваліфікації, як доповнення до здобутої раніше освіти, надають педагогу можливість подальшого отримання додаткової кваліфікації й повноважень щодо викладання іншого предмета або проведення додаткових навчальних курсів.

Післядипломне навчання вчителів у Польщі є формою, що призначена для кваліфікованих кандидатів, які мають кваліфікацію не менше I-го ступеня (диплом бакалавра або магістра). Ця форма освіти реалізується у вищих навчальних закладах, науково-дослідному інституті Польської академії наук, науково-дослідних інститутах, відповідно до Постанови міністра науки і вищої освіти від 17 січня 2012 року за встановленими стандартами підготовки вчителів. Під час вступу для абітурієнтів існують відмінності у формальних вимогах, які кожен університет визначає індивідуально. Метою післядипломного навчання є підвищення педагогом наявної кваліфікації, а також отримання нової спеціалізації (перекваліфікації), придбання компетентностей і повноважень для навчання визначеному предмету на всіх рівнях його викладання (вісім років початкової і середньої школи). Необхідною є реалізація модуля IV «Підготовка до навчання іншого предмета (проведення занять)».

До програми післядипломного навчання включаються такі підрозділи: основна підготовка до

викладання предмета, навчання (методика) предмета на всіх рівнях освіти, практика. Тривалість навчання, відповідно до Закону «Про вищу освіту» від 18 березня 2011 року, становить два семестри, після чого випускникам видають сертифікат про закінчення додаткової освіти. Отримання диплома не передбачено. Програма післядипломного навчання може вимагати від слухача написання заключної випускної роботи або здачі підсумкового іспиту. Також у Польщі здійснюється післядипломне навчання, що фінансується Європейським Союзом у рамках Європейського соціального фонду.

Ще однією формою організації післядипломної педагогічної освіти, що забезпечує її гнучкість, динамічність і варіативність, є докторантура. У цьому випадку змістова лінія навчання спрямована передусім на вдосконалення й розвиток індивідуальності вчителя, становлення самодостатньої особистості як професіонала, реалізацію досвіду творчої діяльності. Докторантура (еквівалент аспірантури на території України) відноситься до третього освітнього рівня і вимагає проведення наукових досліджень, що передбачає присвоєння наукового ступеня «доктор філософії» (PhD) після захисту дисертаційної роботи. Програми III-го циклу реалізуються відповідними структурними підрозділами університетів, науководослідними або міжнародними інститутами, а також науково-дослідним інститутом Польської академії наук. До досліджень допускаються тільки кандидати з кваліфікацією другого ступеня (магістр).

Серед принципів освітньої діяльності, які беруться до уваги в роботі спеціалізованих установ із підвищення кваліфікації вчителів, викремлюють взаємозв'язок теорії і практики, змінюваність, різноманітність форм, безперервність, багатовимірність, багаторівневість, відкритість (Buczkowska-Gola M., 2000). Зокрема, завдяки функціонуванню курсів підвищення кваліфікації створюються широкі можливості щодо розвитку теоретичних і практичних навичок педагогів. Більшість із цих курсів підтримує розвиток учителів у напрямі реалізації інструментальних цілей освіти, що досягається впровадженням перевірених методик із професійної практики (технічна підготовка, виховничо-опікунські навички і компетентності, психолого-педагогічна підготовка, компетентності в галузі інформаційних технологій).

Поширеною формою післядипломної освіти вчителів є проведення тренінгів різноманітної тематики (предметно-методичне забезпечення, діагностика й оцінювання, інформація та засоби масової інформації, соціальна організація, підтримка розвитку школи, підтримка освітньої реформи і підвищення кваліфікації педагогів тощо). Така організаційна форма навчання задовольняє освітні потреби вчителів з урахуванням набутої раніше компетентності та з залученням

високопрофесійних викладачів вищих навчальних закладів.

Внутрішньошкільна підготовка педагогів – це форма навчання своєрідної інтеграційної спільноти шкільних учителів, які працюють із метою розробки спільного бачення цілей і завдань школи. Для реалізації цілей внутрішньошкільної підготовки зазвичай на певний проміжок часу призначаються цільові групи, до яких обов'язково входять компетентні й зацікавлені у вирішенні певної проблеми педагоги. Ці групи мають виборних лідерів і лідерів-координаторів. Робота в межах внутрішньошкільної підготовки є відкритою, що важливо для вчителів, які працюють у різних навчальних закладах. Учасники спільноти можуть скористатися допомогою консультантів, експертів та викладачів вищих навчальних закладів (Kosiba G., 2012).

Ефективність внутрішньошкільної підготовки вчителів залежить від створених організаційно-педагогічних умов – правильно підібраних педагогічних принципів, методів і засобів навчання, кількості залучених педагогів, місця й часу проведення, врахування фаху, стажу, рівня спеціалізації та інтересів учасників. За формою організації освітнього процесу це можуть бути семінари, курси, дослідження, навчальні модулі семінару й методичні конференції, що реалізуються на основі таких принципів навчання, як: наочність, доступність, свідомо та активна участь слухачів у процесі навчання, можливість практичного застосування отриманих знань, поєднання теорії з практикою, розвиток навичок навчання, використання досвіду учасників, індивідуалізація освіти.

Важливим фактором, що впливає на ефективність здійснення підготовки вчителів, безумовно вважається проведення оцінювання досягнутих цілей і завдань навчання. Це надає можливість перегляду бачення мети і планування заходів. Спільнотою польських вчителів розробляється широкий спектр прийомів і методів збору інформації (інтерв'ю, групове обговорення, розгляд заяв, анкетування, опитування, щоденники учасників і організаторів, аналіз документів, спостереження, скоринг, створення діаграми, формулювання пропозицій за схемою «переваги – недоліки – цікаво», діагностика, оцінка компетентності викладачів).

Доповненням до вищеописаних форм професійного вдосконалення педагогів є самоосвіта. Вона передбачає читання літератури, журналів, використання галузевих сайтів у мережі Інтернет, перегляд деяких телевізійних програм, відвідування виставок, обмін досвідом і знаннями під час ділових, приватних зустрічей та переговорів, співробітництво з університетами, організаціями й асоціаціями, пов'язаними з викладанням предмета, участь в індивідуальних і командних консультаціях. Польський учитель також може отримати допомогу в регіональних навчальних центрах, що перебувають у підпорядкуванні уряду провінції і працю-

ють за підтримки відповідних шкільних кураторів. Ці установи організовують два типи професійного розвитку педагогів – зовнішній (наприклад, курси, семінари, майстер-класи) і внутрішній.

Таким чином, освіта вчителів у післядипломний період у сучасній Польщі носить суспільно-державний характер, є доступною, відкритою, варіативною і гнучкою. Навчальний процес побудовано з урахуванням різноманітних потреб фахівців, які полягають у постійному здобутті нових знань і вмінь та вдосконаленні вже наявних (освіта, працевлаштування, підвищення кваліфікації, професійна перепідготовка).

Розглядаючи основні організаційні форми системи післядипломної педагогічної освіти, ми можемо констатувати їхню велику різноманітність. Значною мірою така ситуація обумовлена особливостями педагогічної діяльності, високою відповідальністю, що покладається на представників цієї професії. До фахівця, який обіймає посаду вчителя, висуваються обов'язки стосовно чіткого виконання завдань, які відповідають посаді спеціаліста та пов'язані з основними функціями школи. Зокрема, це навчання, виховання й піклування, у тому числі завдання щодо забезпечення безпеки дітей під час заходів, організованих школою, підтримка кожного учня в його розвитку, докладання зусиль до всебічного особистісного розвитку. Відповідно до Конституції Республіки Польща, польський педагог зобов'язаний учити й виховувати молодь в дусі любові до Батьківщини, в атмосфері свободи совісті та поваги до кожної людини, а також турбуватися про розвиток моральних і соціальних відносин школярів відповідно до ідей демократії, миру та дружби між людьми різних національностей, рас і вірувань («Карта вчителя» (з подальшими змінами), 1982).

У вищезгаданих «Карті вчителя» визначаються позиції щодо кваліфікаційних вимог до представника цієї професії: вчителем може бути людина, яка має вищу освіту з відповідною педагогічною підготовкою або закінчила заклад із підготовки вчителів та обіймає посаду згідно з отриманою кваліфікацією, відповідає основоположним моральним принципам, фізичний стан якої задовольняє вимоги до цієї професії.

Аналізуючи особливості організації післядипломної педагогічної освіти в Республіці Польща, зазначимо, що така підготовка вчителів у сучасних умовах насамперед передбачає можливість опанування додаткових компетентностей і кваліфікацій. Так, у Законі «Про інтегровану систему кваліфікацій» від 22 грудня 2015 року зазначається, що результатами навчання є знання, навички та соціальні компетентності, що набуваються в процесі навчання.

Сутність поняття компетентності в педагогічній літературі розкривається як:

- відповідальність, повноваження щодо діяльності у сфері освіти, здатність до особистісної

самореалізації. Компетентність є необхідною умовою для виховання. Компетентність як здатність в окремих сферах вивчення вважається результатом процесу навчання (Окоń W., 2001, s. 176);

- загальні або ключові вміння, фундаментальні шляхи навчання, ключові кваліфікації, крос навчальні вміння або навички, ключові уявлення, опорні знання. Компетентності передбачають спроможність особистості сприймати і відповідати на індивідуальні потреби; комплекс ставлень, цінностей, знань і навичок (Василюк А., Танась М., 2013, с. 76).

Сучасна концепція польської педагогічної освіти полягає у визнанні множинності та взаємодоповнюваності різних компетентностей педагога. На думку польських науковців (Н. Квятковська, Й. Кузьма) до компетентностей педагога відносяться:

- комунікаційна (правильне й ефективне використання мови і термінології в навчальних ситуаціях та міжособистісному спілкуванні);
- соціальна (здатність ефективно впливати на учнів і залучати їх до навчання, здійснення мотивації, спілкування, вирішення конфліктів, створення сприятливої атмосфери співпраці);
- креативності (нетрадиційна, інноваційна та творча діяльність);
- прагматична (точна діагностика, вміння та ефективне планування й організація освітніх заходів, контроль і оцінка навчальних результатів учня);
- інформаційна (ефективне використання сучасних джерел інформації в навчальному процесі та у власній професійній освіті);
- загальноосвітня (пов'язана із професійним розвитком, підвищенням кваліфікації) (Kwiatkowska H., 2008; Kuźma J., 2005).

Підсумовуючи, зазначимо, що всі ці компетентності певною мірою формуються в майбутніх спеціалістів під час здобуття базової освіти. Не менш важливе значення для розвитку і становлення компетентності вчителя, підвищення рівня його кваліфікації має післядипломна освіта, у ході якої триває поступальний гармонійний розвиток особистості педагога.

Висновки. Таким чином, аналізуючи організацію освіти вчителів у післядипломний період у Республіці Польща, ми дійшли висновків:

- система післядипломної освіти польських учителів сприяє поширенню й подальшому розвитку ідеї неперервної освіти, забезпечує модернізаційні процеси в освітній галузі країни та, зокрема, у сфері професійної підготовки вчителів;
- післядипломна педагогічна освіта в сучасній Польщі носить суспільно-державний характер, є варіативною і гнучкою, побудована з урахуванням різноманітних потреб педагогів у продовженні навчання (навчання, працевлаштування, підвищення кваліфікації, професійна перепідготовка тощо); здійснюється за трьома на-

прямаками (післядипломне навчання за межами навчального закладу, внутрішньошкільна підготовка і самоосвіта);

- організація післядипломної освіти вчителів в сучасних умовах праці передбачає опанування додатковими компетентностями та кваліфікаціями; концепція польської педагогічної освіти полягає у визнанні множинності і взаємодоповнюваності

між різними компетентностями педагога (комунікаційна, соціальна, креативна, прагматична, інформаційна, загальноосвітня тощо); важливе значення для розвитку професійної компетентності вчителя має післядипломна освіта.

Подальшого дослідження потребує проблема євроінтеграційних тенденцій розвитку післядипломної освіти вчителів у Республіці Польща.

Література

1. Василюк А. В. Педагогічний словник-лексикон (українсько-англо-польський) / А. Василюк, М. Танась. – Вид. 2-ге, уточ. й доповн. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2013. – 224 с.
2. Куля Е. Роль последипломного образования в реализации непрерывного образования в Польше / Е. Куля, М. Пэнковска // Образование через всю жизнь : непрерывное образование в интересах устойчивого развития. – 2014. – В. №1, Т. 12 – С. 32-36.
3. Buczkowska-Gola M. Wymagając od ucznia, wymagajmy od siebie / M. Buczkowska-Gola // Edukacja i dialog. – 2000. – № 119.
4. Kosiba G. Doskonalenie zawodowe nauczycieli – kategorie, kompetencje, praktyka / G. Kosiba // Forum oświatowe. – 2012. – №2(47). – S. 123-138.
5. Kuźma J. Pedeutologia nauką kreującą mądrych, sprawiedliwych i dobrych nauczycieli (kierunki badań) / J. Kuźma // [w:] Moroz H. (red.), Rozwój zawodowy nauczyciela. – Kraków : «Impuls», 2005 – S. 17-31.
6. Kwiatkowska H. Pedeutologia / H. Kwiatkowska. – Warszawa : Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne. – 2008. – 260 s.
7. Ognevyuk V., Sysoieva S. (2015). Training of educational experts in Ukraine: experimental interdisciplinary program. The advanced science journal (6), pp. 98-103, DOI: 10.15550/ASJ.2015.06.098.
8. Okon W. Nowy słownik pedagogiczny / W. Okon. – Warszawa : «Zak», 2001. – 468 s.
9. Półturzycki J. Źródła i tendencje rozwojowe edukacji ustawicznej // e-mentor, 2001. – nr 5(7). – s. 1.

References

1. Vasyliuk A., Tanas' M. (2013). Pedahohichnyj slovnyk-leksykon (ukrains'ko-anhlo-pol's'kyj) [Teaching vocabulary dictionary (English-Ukrainian-Polish)]. Nizhyn : Vydavets' PP Lysenko M. M., 224 (ukr).
2. Kulja E., Pjenkovska M. (2014). Rol' poslediplomnogo obrazovanija v realizacii nepreryvnogo obrazovanija v Pol'she [The role of postgraduate education in the implementation of the continuing education in Poland]. Obrazovanie cherez vsju zhizn' : nepreryvnoe obrazovanie v interesah ustojchivogo razvitija, (1), 32-36 (rus).
3. Buczkowska-Gola M. (2000). Wymagając od ucznia, wymagajmy od siebie [Requiring from the pupil, require from ourselves]. Edukacja i dialog, (119), 123-138 (pol).
4. Kosiba G. (2012). Doskonalenie zawodowe nauczycieli – kategorie, kompetencje, praktyka [Professional development of teachers – categories, competences, practice]. Forum oświatowe, (2(47)), 123-138 (pol).
5. Kwiatkowska H. (2008). Pedeutologia [Pedeutology]. Warszawa : Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, 260 (pol).
6. Kuźma J. (2005). Pedeutologia nauką kreującą mądrych, sprawiedliwych i dobrych nauczycieli (kierunki badań) [Pedeutology the science of creating wise, just and good teachers (research directions)]. Rozwój zawodowy nauczyciela. Kraków : «Impuls», 17-31 (pol).
7. Ognevyuk V., Sysoieva S. (2015). Training of educational experts in Ukraine: experimental interdisciplinary program. The advanced science journal (6), 98-103, DOI: 10.15550/ASJ.2015.06.098 (eng).
8. Okon W. (2001). Nowy słownik pedagogiczny [New pedagogical dictionary]. Warszawa : «Zak», 468 (pol).
9. Półturzycki J. (2001). Źródła i tendencje rozwojowe edukacji ustawicznej [Sources and development tendencies of continuing education]. e-mentor, 5(7), 1 (pol).

ОРГАНИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ ПОЛЬСКИХ УЧИТЕЛЕЙ В ПОСЛЕДИПЛОМНЫЙ ПЕРИОД

Евтушенко Наталия, кандидат педагогических наук, доцент кафедры естественно-математических наук и методики их преподавания, Черниговский институт последипломного педагогического образования имени К. Д. Ушинского, ул. Слободская, 83, 14000 г. Чернигов, Украина, env_2006@ukr.net

В предлагаемой статье проанализированы базовые понятия, раскрывающие сущность последипломного образования учителей в Республике Польша. Описываются обязанности, квалификационные требования,

предъявляемые к педагогам на современном этапе развития страны. Определяются возможности профессионального становления и совершенствования польских учителей, основные виды и формы их образования в последипломный период. Автор акцентирует внимание на важности организации последипломного образования педагогов как составляющей непрерывного образования специалистов, которая оказывает значительное влияние на процессы модернизации в образовательной отрасли.

Ключевые слова: знания; квалификация; компетенция; образование; последипломное обучение учителей в Республике Польша; учитель.

ORGANIZATION OF POSTGRADUATE EDUCATION OF POLISH TEACHERS

Yevtushenko Natalia, PhD in Pedagogy, Associate Professor of Natural and Mathematical Sciences and Methodology Department, Chernihiv Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education named after K. D. Ushinsky, 83 Slobidska Str., 14000 Chernihiv, Ukraine, env_2006@ukr.net

The article is of an overview nature and is devoted to the consideration of the practice of organizing postgraduate education of teachers in the Republic of Poland. The duties, qualification requirements for modern teachers of Poland are described. The possibilities for the professional development and improvement of Polish educators are determined. The author focuses attention on the importance of the organization of postgraduate education of teachers as one of the links in long life education, which makes a significant contribution to the modernization of education and the professional training of teachers. A description of specific features of the organization, such as specific tasks, functions and activities of teacher's postgraduate education in these three areas is provided.

In particular, in modern Poland the education of teachers in the postgraduate period is carried out in higher schools, centers for lifelong education, training centers and centers for retraining and professional development. There are out-of-school, in-school training and self-education. Particular attention in the article is given to the types and forms of the organization of teachers' postgraduate education. It is carried out in three directions: self-education, postgraduate education, and in-school teacher training. Extracurricular forms of continuous education include: postgraduate education, in-service teacher training, courses of general competences.

The organization of teachers' postgraduate training in modern working conditions provides mastering modern innovative technologies of training, the possibility of mastering of additional competencies and qualifications. The modern concept of Polish pedagogical education recognizes the multiplicity and complementarities between the various competences of the teacher. In attempts to identify and describe the competences of teachers, the most frequently used ones are communicative, social, creative (innovation), pragmatic (ability to manage), managerial (realization-methodological and evaluative), informative, and of self-education. Future specialists are mastering all these competencies mostly during the university education. Equally important for the development, improvement of the teachers' competence and raising the level of their qualification is postgraduate pedagogical education, where the progressive harmonious development of teacher's personality continues.

Thus, the system of teachers' postgraduate education in modern Poland is of a public-state nature. It is variable and flexible and is built taking into account the diverse needs of teachers in long life education (training, employment, professional development, professional retraining, etc.).

The information presented may be of interest to specialists in the field of continuing education, vocational training, and comparative pedagogy.

Keywords: competence; education; knowledge; postgraduate teacher training in the Republic of Poland; qualification; teacher.

Стаття найшла до редакції 10.04.2017

Прийнято до друку 25.05.2017